

Cumhuriyet

Eee'leyerek Konuşmak

06 Mart 2012 Salı

Kameraların karşısında farklı görünmek ve hava atmak için eee'leyenlere de sıkça rastlanabiliyor. Hani "TV önünde böyle konuşulur" der gibi. Bunlar kötü alışkanlıklar ve yakışsız örneklerdir. Nedenleri ne olursa olsun eee'leyerek konuşmak, yanlış ve dilin akışkanlığını bozan çirkin sapmalardır. Türkçeye hiç uygun düşmüyor.

Birlikte yaşayan insanların aralarında iletişim kurmak amacıyla çıkardıkları seslerin gelişmesi sonucunda diller oluşmuştur. Hiç kuşku yok ki konuşmak, toplumsal bir olaydır. Toplumsal koşullar değiştikçe, konuşma biçimleri de değişiyor. Demek ki, büyük yanlışlara düşmeden, toplumdaki değişimin yönünü, dildeki değişime bakarak yorumlayabiliriz. Günümüzde TV'ler, sesli iletişimin en etkili araçları. Kameralar önündeki tartışmalara katılanların önemli bir bölümü söz sırası kendilerine geldiğinde ağızlarını açar açmaz, daha tek söz etmeden eee'lemeye başlıyorlar. Bu tür anlamsız sesler çıkarmak öylesine yaygınlaştı ki, birinin sunumu bitince arkasından gelen, öncekinden eksik kalmamak için saçını başını düzelttikten sonra ah ya da eh çekmeden konuşmasına geçemiyor. Bu alan, çok da başıboş görünmüyor. Kimileri sözcükleri hecelere bölerek makineli tüfek örneği tek tek vurgularken, bazıları da alaturka makamları anımsatan uzun ve dalgalı sesleri yeğliyorlar. Hele gülücükler arasında geçen bazı düzeysiz tartışmalarda ortalıkta dolaşanlar, sözcüklerden çok böğürtüye dönüşen anlamsız sesler oluyor. Sorumsuzca sergilenen bu tür davranışlar, ne idüğü belirsiz sesleri dinlemek zorunda bırakılan izleyicilere karşı açık bir saygısızlıktır. Önce işin bu yönünü vurgulayalım.

Türkçe ders kitaplarında, yazım kılavuzlarında, sözlüklerde -nasıl adlandırılacağını bilemediğim- bu seslerin karşılığı, tanımı, açıklanması bulunmuyor. Toplum önderleri, sanatçılar, politikacılar gibi kendilerini çok önemseyen kişilerin eee'lemeleri o kadar yaygınlaştı ki, görmezden gelinerek geçilemez. Bu insanlar yalnız anlamsız sesler çıkarmakla kalmıyor, konuşma dilini bozarak, TV izleyicilerine ve özellikle gençlere uygunsuz örnek oluşturuyorlar. Neden böyle yapıyorlar? Bilgisizlik mi, moda mı, bilinçsiz bir akım mı, yoksa sağaltılması gereken bir hastalık mı? Hani "muzur yayınlar" örneğinde olduğu gibi!

Dillerin doğuşu, bir şeyleri anlatma gereksiniminin sonucu olmuştur. İlk insanların ağzından çıkan her farklı ses, bir nesneyi ya da duyguyu anlatıyordu. Tıpkı yenidoğan çocukların çıkardıkları sesler gibi. Eee'lemek neyin simgesidir? Eee'leyenler \tneyi anlatmak istiyorlar? \tHiç! Başta eee'leyenlerin kendileri olmak üzere kimse bu soruya anlamlı bir yanıt veremez. O zaman bu saçma sapan sesleri çıkaranların bilinç düzeyi, henüz konuşma aşamasına gelmeyen binlerce yıl önceki atalarımızın da gerisinde kalmıyor mu?

Bu tür görüntüleri izlerken, ben de kendime göre bazı ipuçları çıkarmaya çalıştım. Eee'lemek, genellikle unutkanlıktan ileri geliyor. Konuşmanın başında eee'leyenler, hangi sözcükle konuya gireceklerini bilemeyenler. Bir şeyler anlatırken, sunumunun

ortasında olayı ve sözcükleri unutanlar oluyor. Onlar da, zaman kazanıp sözün gerisini getirmek için hemen eee'lemeye başlıyorlar. Böyle yapacakları yerde bir süre susmaları, ne anlatmak istediklerini düşünmeye çalışmaları ya da açıkça unuttuklarını söylemeleri çok daha doğal olurdu. Yani yanlış davranışların kaynağı, öncelikle iyi hazırlanmayan konuşmacıların yetersizliği. Halkın önüne çıkmadan önce ne diyeceklerini iyi tasarlamaları, ayrıntılı notlar almaları ve gevelemeden düşüncelerini dile getirmeleri gerekirdi. Doğru konuşmayı beceremeyenlere yapılacak bir başka anımsatma da, ortalıkta bu kadar çok dolaşmamaları olmalıdır.

Kameraların karşısında farklı görünmek ve hava atmak için eee'leyenlere de sıkça rastlanabiliyor.

Hani "TV önünde böyle konuşulur" der gibi. Bunlar kötü alışkanlıklar ve yakışsız örneklerdir. Nedenleri ne olursa olsun eee'leyerek konuşmak, yanlış ve dilin akışkanlığını bozan çirkin sapmalardır. Türkçeye hiç uygun düşmüyor. Bu konunun üzerinde durularak nedenlerinin araştırılması gerektiğini düşünüyorum.

Bu denli yaşamsal sorunlarla yüklü bir ülkede, kimi dostlar başka konu kalmamış gibi eee'lemeden söz etmemi eleştirebilirler. Onlara yürekten katılıyorum, ama sorunlar böyle başlayıp büyüyor.

Unutmayalım, Türkçe üzerindeki çok yönlü baskılar günümüzde dayanılmaz boyutlara ulaşmıştır. Dilimizi korunmasız bırakmayalım.